ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 (УДК 81) : 243-251
ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

УДК 811.131.1'373.72:811.161.2'255.2

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 29.06.2026 р.
Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 30.06.2026 р.
Оригінальність тексту [The originality of the text] – 91,9 %
Прорецензовано [Peer-reviewed] –18.07.2026 р.
Рекомендовано до друку [Recommended for publication] – 29.08.2026 р.
http://doi.org//10.17721/2663-6530.2026.50.243-251

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЗООМОРФНОГО ОБРАЗУ ІТАЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Сікаленко Анна Миколаївна *(м. Київ, Україна)*

https://orcid.org/orcid.org/0009-0002-8985-0310
anna.sikalenko@knlu.edu.ua

студентка другого (магістерського) рівня
кафедри італійської і французької філології та перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Кромбет Ольга Володимирівна *(м. Київ, Україна)*

https://orcid.org/0000-0001-5139-2866
olga.krombet@knlu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри італійської і французької філології та перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті досліджено стратегії відтворення зооморфного образу італійських паремій в українському перекладі на матеріалі 20 італійських паремій із назвами тварин та їхніх українських відповідників. На основі класифікацій Дж. Севілья Муньйос та А. Багдасарян виокремлено чотири моделі відтворення: збереження вихідного зооморфного образу, заміну його іншим зооморфним образом, заміну зооморфної образності іншою образною моделлю та усунення зооморфного компонента в непареміологічній передачі. Доведено, що вибір стратегії залежить від наявності в цільовій мові близького відповідника, а ступінь збереження образу співвідноситься зі ступенем пареміологічної еквівалентності перекладу.

Ключові слова: *паремія, зооморфний образ, італійсько-український переклад, пареміологічна відповідність, функціональна аналогія, дослівна відповідність, концептуальна відповідність, стратегія перекладу, анімалістична символіка, фразеологія.*

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Стратегії відтворення зооморфного образу італійських паремій в українському перекладі (Українською) **[Stratehii vidtvorennia zoomorfnoho obrazu italiiskykh paremii v ukrainskomu perekladi]**
© ***Сікаленко А. М. [Sikalenko A. M.]***, *anna.sikalenko@knlu.edu.ua*, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 : 243-251
Social Sciences. *Arts and Humanities*
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

STRATEGIES FOR RENDERING ZOOMORPHIC IMAGERY OF ITALIAN PAREMIAS IN UKRAINIAN TRANSLATION

Anna M. Sikalenko *(Kyiv, Ukraine)*

https://orcid.org/orcid.org/0009-0002-8985-0310
anna.sikalenko@knlu.edu.ua

Master's degree student at the Italian and French Philology and Translation Department,
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
73 Velyka Vasylkivska St., Kyiv, 03150, Ukraine

Olha V. Krombet *(Kyiv, Ukraine)*

https://orcid.org/0000-0001-5139-2866
olga.krombet@knlu.edu.ua

PhD (Philology), Associate Professor at the Italian and French Philology and Translation Department, Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
73, Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, 03150

This article investigates strategies for rendering the zoomorphic imagery of Italian paremias in Ukrainian translation on the basis of twenty Italian paremiological units containing animal names and their Ukrainian semantic or functional counterparts. The aim is to identify the main strategies for reproducing zoomorphic imagery and to determine how preservation of the source image relates to semantic equivalence and the paremiological status of the target unit. The study combines comparative, semantic-componential, linguo-cultural, translation, and quantitative methods. The theoretical framework is based on Sevilla Muñoz's distinction between literal and conceptual correspondence and on Baghdasarián's classification of paremiological and non-paremiological translation procedures, including parallel equivalents, functional analogies, occasional calques, and descriptive expressions. The analysis reveals four main patterns: preservation of the original zoomorphic image; replacement by another zoomorphic image; replacement of the zoomorphic image with a non-animal imagery model; and elimination of the zoomorphic component through descriptive non-paremiological translation. The third model is the most frequent in the analysed corpus.

The findings show that the choice of strategy depends primarily on the availability of a semantically and functionally close target-language paremia. Preservation of the same animal image ensures the highest degree of image-semantic correspondence, while conceptual equivalence may also be achieved through a different imagery model. The study contributes to paremiology and translation studies by systematizing Ukrainian equivalents of Italian zoomorphic paremias according to the type of image transformation: preservation, replacement, or neutralization.

Keywords: *paremia, zoomorphic image, Italian-Ukrainian translation, paremiological correspondence, functional analogy, literal correspondence, conceptual correspondence, translation strategy, animal symbolism, phraseology.*

Зооморфні образи функціонують як стійка когнітивна модель. Вони дають змогу передавати абстрактні судження про людину, її поведінку та життєві ситуації через

© ***Sikalenko A. M. [Sikalenko A. M.]***, *anna.sikalenko@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

образи тварин, що набувають у різних лінгвокультурах стійких символічних і конотативних значень [Баган, 2021, с. 52; Полюжин, Полюжин, 2022, с. 172; Sydoruk, Babenko, 2020, с. 66]. Вони є частиною паремійного фонду мови, де образи тварин набувають символічного значення, вербалізуються у прислів'ях і приказках і відображають національні уявлення про світ, моральні норми та стереотипи певної мовної спільноти. Дослідження зооморфного компонента італійських паремій та стратегій його відтворення в українському перекладі дозволяє виявити механізми функціонування анімалістичної символіки в обох лінгвокультурах, установити ступінь збігу чи розбіжності образних моделей і визначити оптимальні перекладацькі підходи до збереження, заміни або нейтралізації вихідного образу відповідно до наявності в цільовій мові семантично й функціонально близького відповідника.

Сучасні дослідження зоонімічної фразеології охоплюють передусім її лінгвокультурну специфіку, конотативний потенціал зоонімів та особливості міжмовного відтворення образності. Зокрема, М. Баган досліджує конотації зоонімів у традиційній українській лінгвокультурі [Баган, 2021], Л. Коккіна, А. Млинчик та І. Щетнік аналізують структурно-семантичні особливості фразеологізмів із зоонімічним компонентом [Коккіна та ін., 2023], а І. Полюжин і М. Полюжин зосереджуються на лінгвокультурній специфіці фразем із компонентом-зоонімом [Полюжин, Полюжин, 2022]. Проблеми перекладу фразеологічних одиниць із зооморфним компонентом розглядають також Г. Сидорук та О. Бабенко [Sydoruk, Babenko, 2020]. У перекладознавчому аспекті питання функціональної еквівалентності, трансформації образної структури та пошуку пареміологічних відповідників висвітлюють А. Багдасарян [Baghdasarián, 2017], С. Міллар [Millar, 2020], а також Дж. Севілья Муньйос та Е. Кейзс [Sevilla Muñoz, Cases, 2023]. Водночас проблема системного зіставлення способів збереження, заміни або нейтралізації зооморфного образу саме в італійсько-українському пареміологічному просторі залишається недостатньо висвітленою, що визначає спрямованість цього дослідження.

Актуальність дослідження зумовлена інтересом сучасного перекладознавства до проблеми відтворення образної та культурно маркованої лексики в умовах міжмовної й міжкультурної комунікації. Переклад паремій із зооморфним компонентом українською мовою часто ускладнюється розбіжністю анімалістичної символіки в італійській та українській лінгвокультурах, що може призводити до втрати образності, зміни ефекту на читача або часткової нейтралізації змісту оригіналу. Це зумовлює потребу системного зіставного аналізу способів відтворення зооморфного образу, який дав би змогу встановити закономірності вибору перекладацької стратегії залежно від наявності в цільовій мові семантично й функціонально близького відповідника.

Метою статті є встановити основні стратегії відтворення зооморфного образу італійських паремій в українській мові та визначити співвідношення між збереженням образної структури, семантичною відповідністю і пареміологічним статусом перекладу. **Об'єкт дослідження** – італійські паремії із зооморфним компонентом та

© ***Сікаленко А. М. [Sikalenko A. M.]***, anna.sikalenko@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 : 243-251
Social Sciences. *Arts and Humanities*
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

їхні українські відповідники. **Предмет дослідження** – семантичні, образні й перекладацькі особливості збереження, заміни та нейтралізації зооморфного образу в українському відтворенні італійських паремій. **Матеріалом дослідження** слугують 20 італійських паремій із зоонімічним компонентом та їхні українські пареміологічні або функціональні відповідники. Верифікацію італійських одиниць, їхніх варіантів і пареміологічного статусу здійснено за матеріалами електронної бази *Refranero multilingüe* Інституту Сервантеса [Sevilla Muñoz, Zurdo Ruiz-Ayúcar, 2009], бази *Proverbi italiani* Accademia della Crusca [Accademia della Crusca, n.d.] та *Vocabolario Treccani* [Istituto dell'Enciclopedia Italiana, n.d.]. Українські відповідники встановлено й перевірено за академічними пареміографічними та лексикографічними джерелами, зокрема збірником *Прислів'я та приказки: Природа. Господарська діяльність людини* [Пазяк, 1989] та *Словником української мови* [Білодід, 1970–1980] в 11 томах. **Методика дослідження** поєднує зіставний метод для встановлення міжмовних відповідностей; семантико-компонентний аналіз для виявлення спільних і відмінних сем; лінгвокультурологічний аналіз для інтерпретації образів тварин; елементи перекладознавчого аналізу для визначення способу відтворення; кількісний метод для встановлення частотності виявлених моделей.

Наукова новизна полягає в систематизації українських відповідників італійських зооморфних паремій не лише за типом семантичної відповідності, а й за характером трансформації образу: збереження, заміна/переорієнтація або нейтралізація. Такий підхід дає змогу показати, як співвідносяться пареміологічна форма, концептуальний зміст і культурна образність у двох мовах.

Паремії як стійкі відтворювані одиниці акумулюють культурний досвід і відображають стереотипні уявлення мовної спільноти [Баган, 2021, с. 52; Полюжин, Полюжин, 2022, с. 172; Sydoruk, Babenko, 2020, с. 66]. Особливе місце в їхній образній структурі посідають зооморфні компоненти, які наділяються культурно зумовленими фізичними, поведінковими та оцінними характеристиками [Баган, 2021; Коккіна та ін., 2023; Полюжин, Полюжин, 2022]. У перекладі таких одиниць необхідно враховувати не лише загальний зміст, а й комунікативну функцію та конотативне наповнення образу тварини [Baghdasarián, 2017; Millar, 2020; Sydoruk, Babenko, 2020]. Тому зооморфний образ може зберігатися, замінюватися іншим або нейтралізуватися залежно від наявності відповідника в цільовій мові.

Севілья Муньйос розглядає міжмовне відтворення паремій через категорію відповідності, розмежовуючи дослівну та концептуальну відповідність [Sevilla Muñoz, 2004, с. 224–226]. Дослівна відповідність передбачає високий ступінь збігу значення, форми й образної основи; концептуальна – збереження основного змісту за відмінної структури або образності. Так, «*Краще пізно, ніж ніколи*» / «*Meglio tardi che mai*» демонструють **дослівну відповідність**, тоді як «*Не кажи "гоп", поки не перескочиш*» / «*Non dire gatto se non ce l'hai nel sacco*» – **концептуальну**. Джулія та Мануель Севілья Муньйос виокремлюють **актантний**, **тематичний** і **синонімічний** методи пошуку пареміологічних відповідників [Sevilla Muñoz, Sevilla Muñoz, 2000; Sevilla Muñoz, Sevilla

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Strategies for Rendering Zoomorphic Imagery of Italian Paremias in Ukrainian Translation (in Ukrainian) **[Stratehii vidtvorennia zoomorfnoho obrazu italiiskykh paremii v ukrainskomu perekladi]**
© ***Sikalenko A. M. [Sikalenko A. M.]***, *anna.sikalenko@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

Muñoz, 2004; Sevilla Muñoz, Sevilla Muñoz, 2004; Sevilla Muñoz, Sevilla Muñoz, 2005]. Актантний метод ґрунтується на пошуку спільного ключового образу, тематичний – на зіставленні загальної ідеї паремій, а синонімічний – на семантичному відборі найближчої цільової одиниці.

За класифікацією А. Багдасарян [Baghdasarián, 2017], способи передачі паремій поділяються на **пареміологічні** та **непареміологічні**. До перших належать паралельний еквівалент і функціональна аналогія, до других – оказіональна калька та описовий вираз. Отже, тип відповідності характеризує співвідношення вихідної й цільової одиниць, методи Севілья Муньйос – пошук **відповідника**, а класифікація Багдасарян – спосіб його **перекладацького відтворення**. Вибір способу перекладу залежить передусім від можливості знайти в цільовій мові семантично й функціонально близький відповідник. Оптимальним є збереження змісту та паремійного характеру вислову; за відсутності повного відповідника застосовуються функціональна аналогія, оказіональне калькування або описова передача.

Аналіз корпусу з 20 італійських паремій дає змогу простежити різний характер відтворення їхньої зооморфної образності в українських відповідниках. З огляду на співвідношення образної та семантичної структур вихідної й цільової одиниць можна простежити збереження вихідного зооморфного образу, його заміну іншим зооморфним образом, заміну зооморфної образності іншою образною моделлю, а також усунення зооморфного компонента внаслідок використання непареміологічного способу передачі.

Збереження зооморфного образу. До цієї групи належать: 1. «*Non vendere la pelle dell'orso prima di averlo preso*» – «*Ділити шкуру невбитого ведмедя*»; 2. «*Il lupo perde il pelo ma non il vizio*» – «*Вовк линяє, а вдачі не міняє*»; 3. «*Quando il gatto non c'è, i topi ballano*» – «*Кіт із хати – миші в танець*»; 4. «*Di notte tutti i gatti sono grigi*» – «*Уночі всі коти сірі*»; 5. «*A caval donato non si guarda in bocca*» – «*Дарованому коневі в зуби не дивляться*». Особливістю цих пар є високий ступінь збігу італійської та української паремій не лише на рівні загального значення, а й на рівні зооморфного образу. В українських відповідниках зберігаються ті самі ключові образи: *ведмідь*, *вовк*, *кіт* і *миші*, *коти*, *кінь*.

Так, у «*Il lupo perde il pelo ma non il vizio*» – «*Вовк линяє, а вдачі не міняє*» спільним є протиставлення зовнішньої зміни внутрішній незмінності, а в «*Quando il gatto non c'è, i topi ballano*» – «*Кіт із хати – миші в танець*» повністю відтворюється модель відносин контролю між котом і мишами. Аналогічний високий ступінь образно-семантичної відповідності спостерігається й в інших одиницях цієї групи. Відповідно до концепції Джулії Севілья Муньйос, такі випадки становлять дослівну відповідність, оскільки в цільовій мові існують паремії, що відтворюють основний зміст і образну основу вихідних одиниць [Sevilla Muñoz, 2004, с. 225]. У термінології А. Багдасарян вони можуть бути визначені як паралельні еквіваленти, оскільки зберігають паремійну форму та образність оригіналу [Baghdasarián, 2017, с. 497–499]. Для пошуку таких відповідників найбільш придатним є актантний метод. Центральний зооморфний образ

© ***Сікаленко А. М. [Sikalenko A. M.]***, anna.sikalenko@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 : 243-251
Social Sciences. *Arts and Humanities*
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

вихідної паремії виступає основою пошуку одиниці в українській мові, яка містить той самий актант та передає аналогічне значення. Збереження ключового образу дає змогу знайти відповідник без необхідності його заміни іншою образною моделлю.

Заміна вихідного зооморфного образу іншим зооморфним образом. В окремих випадках загальний паремійний характер і зооморфність вислову зберігаються, однак конкретний образ тварини в українському відповіднику змінюється: 1. «*Meglio un uovo oggi che una gallina domani*» – «*Краще синиця в руках, ніж журавель у небі*»; 2. «*Gallina vecchia fa buon brodo*» – «*Старий кінь борозни не зіпсує*»; 3. «*Con la volpe convien volpeggiare*» – «*З вовками жити – по-вовчому вити*»; 4. «*Il lupo sogna le pecore e la volpe le galline*» – «*Голодній курці просо на думці*»; 5. «*Fra cani grossi non si mordono*» – «*Ворон ворону ока не виклює*». На відміну від попередньої групи, конкретні зооморфні образи двох мов не збігаються, однак зооморфність вислову зберігається. У парі «*Meglio un uovo oggi che una gallina domani*» – «*Краще синиця в руках, ніж журавель у небі*» спільним є значення переваги меншого, але певного блага над більшим, проте непевним. «*Con la volpe convien volpeggiare*» – «*З вовками жити – по-вовчому вити*» виражають близьку ідею пристосування до правил середовища, а «*Fra cani grossi non si mordono*» – «*Ворон ворону ока не виклює*» – небажання представників одного кола завдавати шкоди одне одному. Аналогічно, у «*Gallina vecchia fa buon brodo*» та «*Il lupo sogna le pecore e la volpe le galline*» конкретні тваринні образи змінюються, але концептуальний зміст зберігається.

За класифікацією Джулії Севілья Муньйос такі випадки належать до концептуальної відповідності, оскільки зміст вихідної одиниці зберігається за допомогою іншої образної моделі [Sevilla Muñoz, 2004, с. 225–226]. У межах класифікації А. Багдасарян вони становлять функціональну аналогію: італійська паремія замінюється українською паремією, близькою до неї за функцією і значенням [Baghdasarián, 2017, с. 499–502]. Для цієї групи доцільним є поєднання тематичного та синонімічного методів пошуку. Спочатку визначається основний зміст вихідної паремії, після чого серед українських одиниць відбирається та, яка найбільш точно його відтворює. Актантний метод у цьому випадку може відігравати допоміжну роль, оскільки зооморфний характер образності зберігається, але конкретний актант змінюється.

Заміна зооморфного образу іншою образною моделлю. Найчисленнішою є група паремій, у яких український відповідник передає близьке значення, проте не зберігає вихідного зооморфного образу: 1. «*L'asino dov'è cascato una volta, non ci ricasca la seconda*» – «*На ті самі граблі двічі не наступають*»; 2. «*Gallina che canta ha fatto l'uovo*» – «*На злодієві і шапка горить*»; 3. «*Chi di gallina nasce convien che razzoli*» – «*Яблуко від яблуні недалеко падає*»; 4. «*Chi dorme non piglia pesci*» – «*Під лежачий камінь вода не тече*»; 5. «*Tutte le volpi finiscono in pellicceria*» – «*Скільки мотузочці не витися, а кінцю бути*»; 6. «*Non svegliare il can che dorme*» – «*Не буди лихо, поки воно тихо*»; 7. «*Cane scottato dall'acqua calda ha paura della fredda*» – «*Обпікшись на молоці, дмеш і на воду*»;

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Strategies for Rendering Zoomorphic Imagery of Italian Paremias in Ukrainian Translation (in Ukrainian) **[Stratehii vidtvorennia zoomorfnoho obrazu italiiskykh paremii v ukrainskomu perekladi]**
© ***Sikalenko A. M. [Sikalenko A. M.]***, anna.sikalenko@knlu.edu.ua, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

8. «*Figlio di gatta catturerà sorci*» – «*Яблуко від яблуні недалеко падає*»; 9. «*La gatta frettolosa fece i gattini ciechi*» – «*Поспішиш – людей насмішиш*». У цих випадках спостерігається суттєва розбіжність між образною організацією італійських та українських паремій. Образи *осла*, *курки*, *лисиці*, *собаки*, *кішки* та *кошенят* не відтворюються в українських відповідниках. Натомість той самий або близький концептуальний зміст передається за допомогою інших образів чи мовних моделей: *граблів*, *шапки*, *яблука* та *яблуні*, *каменя й води*, *мотузки*, *лиха*, *молока й води* тощо.

Аналогічна трансформація спостерігається в парах «*L'asino dov'è cascato una volta, non ci ricasca la seconda*» – «*На ті самі граблі двічі не наступають*», «*Chi dorme non piglia pesci*» – «*Під лежачий камінь вода не тече*», «*Tutte le volpi finiscono in pellicceria*» – «*Скільки мотузочці не витися, а кінцю бути*», «*Non svegliare il can che dorme*» – «*Не буди лихо, поки воно тихо*» та «*La gatta frettolosa fece i gattini ciechi*» – «*Поспішиш – людей насмішиш*». У цих випадках зберігається концептуальний зміст, але вихідна зооморфна модель повністю замінюється іншою образною структурою.

У парі «*Gallina che canta ha fatto l'uovo*» – «*На злодієві і шапка горить*» спільною є сема самовикриття. В італійській паремії курка своїм кудкудаканням повідомляє про знесене яйце, а переносно – людина сама своєю поведінкою видає причетність до певної дії. Українська паремія передає аналогічну ситуацію через незооморфний образ «*шапки, що горить*» на винуватцеві.

«*Chi di gallina nasce convien che razzoli*» та «*Яблуко від яблуні недалеко падає*» виражають ідею успадкування дітьми рис, моделей поведінки чи властивостей батьків. В італійській паремії спадковість представлена через образ курки та характерну для неї дію – порпання землі, тоді як в українській мові той самий концепт реалізується через рослинний образ яблука та яблуні. «*Cane scottato dall'acqua calda ha paura della fredda*» та «*Обпікшись на молоці, дмеш і на воду*» передають психологічну закономірність: негативний досвід породжує надмірну обережність навіть у ситуації, яка вже не становить попередньої загрози. В італійській одиниці суб'єктом негативного досвіду виступає собака, тоді як українська паремія реалізує цей концепт без зооморфного компонента через образ опіку молоком і подальшої обережності з водою.

У парі «*Figlio di gatta catturerà sorci*» – «*Яблуко від яблуні недалеко падає*» також реалізується концепт спадковості рис і моделей поведінки. Італійський образ кошеняти, яке успадковує природну здатність ловити мишей, замінюється українською рослинною моделлю яблука та яблуні. Показово, що цей самий український відповідник співвідноситься також із паремією «*Chi di gallina nasce convien che razzoli*». Це свідчить про те, що різні італійські зооморфні моделі можуть мати один функціональний аналог в українській пареміологічній системі.

Водночас усі українські відповідники залишаються пареміями. Тому йдеться не про втрату паремійного характеру вихідної одиниці, а про зміну її образної основи. Відповідно до класифікації Джулії Севілья Муньйос, такі одиниці також становлять концептуальну відповідність [Sevilla Muñoz, 2004, с. 225–226]. За класифікацією А. Багдасаряна вони належать до функціональних аналогій, оскільки замість вихідної

© ***Сікаленко А. М. [Sikalenko A. M.]***, anna.sikalenko@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

італійської паремії використовується інша усталена одиниця української мови, яка виконує близьку смислову та комунікативну функцію [Baghdasarián, 2017, с. 499–502].

Усунення зооморфного образу в непареміологічній передачі. Паремія «*Cane morto non morde*» – «*Мертвий не нашкодить*» становить окремий випадок непареміологічної передачі. Зооморфний образ собаки та дія «кусати» нейтралізуються, а зміст узагальнюється до значення нездатності завдати шкоди. Отже, втрачаються і образність, і паремійна форма, що відповідає описовому способу передачі за класифікацією А. Багдасарян [Baghdasarián, 2017].

Отримані результати, їх обговорення. Проведений аналіз засвідчив, що з 20 досліджених італійських паремій у 5 випадках (25 %) український відповідник зберігає вихідний зооморфний образ; у 5 випадках (25 %) він замінюється іншим зооморфним образом; у 9 випадках (45 %) зооморфна модель замінюється іншою образною структурою; в 1 випадку (5 %) зооморфний компонент усувається внаслідок непареміологічної описової передачі. Отже, кількісно переважає функціональна аналогія зі зміною образної основи, тоді як повне збереження вихідної зооморфної моделі становить чверть дослідженого матеріалу.

Висновки дослідження. Аналіз розглянутих італійських паремій засвідчує різний характер відтворення зооморфного образу в українських відповідниках. В одних випадках образ тварини та загальна образна модель вихідної одиниці зберігаються, що дає змогу говорити про дослівну відповідність і паралельний еквівалент. В інших випадках вихідний образ тварини замінюється іншим зооморфним образом або іншою образною моделлю при збереженні основного змісту та паремійного характеру вислову. Такі випадки становлять концептуальну відповідність і функціональну аналогію. Окремий випадок становить описова передача, за якої зооморфний образ і паремійна форма вихідної одиниці втрачаються, а основний акцент переноситься на збереження її значення.

Отже, відтворення італійських паремій із зооморфним компонентом українською мовою залежить від можливості знайти в цільовій мові семантично та функціонально близький відповідник. Якщо такий відповідник зберігає той самий образ тварини, досягається найбільший ступінь образно-семантичної відповідності. За відсутності такого відповідника зооморфний образ може бути замінений іншим зооморфним або незооморфним образом, тоді як у разі непареміологічної передачі він може бути повністю усунутий. У всіх випадках визначальним залишається відтворення основного змісту та комунікативно-прагматичної функції вихідної паремії.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розширенні корпусу італійських паремій із зооморфним компонентом та у поглибленому зіставному аналізі зооморфної символіки італійської мови з відповідниками в українській мові з метою виявлення типологічних збігів і розбіжностей в сприйнятті образів тварин, а також у вивченні функціонування зооморфних паремій у художньому та публіцистичному дискурсі для встановлення контекстуальної трансформації й прагматичного потенціалу досліджуваних одиниць.

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Strategies for Rendering Zoomorphic Imagery of Italian Paremias in Ukrainian Translation (in Ukrainian) **[Stratehii vidtvorennia zoomorfnoho obrazu italiiskykh paremii v ukrainskomu perekladi]**
© ***Sikalenko A. M. [Sikalenko A. M.]***, *anna.sikalenko@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

References:

1. Баган, М. (2021). Конотації зоонімів у сучасному молодіжному мовленні і традиційній українській лінгвокультурі: константи і динаміка сприйняття [Bahan, M. (2021). Connotations of zoonymic names in contemporary youth speech and traditional Ukrainian linguoculture: Constants and dynamics of perception]. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Philology]*, *1*(45), 51–57. https://doi.org/10.24144/2663-6840.2021.1.(45).51-57
2. Коккіна, Л. Р., Млинчик, А. В., & Щетнік, І. С. (2023). Структурно-семантичні особливості фразеологізмів з компонентом «кіт» (на матеріалі французької, англійської та української мов) [Kokkina, L. R., Mlynchyk, A. V., & Shchetnik, I. S. (2023). Structural and semantic features of phraseological units with the component "cat": Based on French, English, and Ukrainian]. *Записки з романо-германської філології [Notes on Romano-Germanic Philology]*, *2*(49), 14–27. https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.2(49).268193
3. Полюжин, І., & Полюжин, М. (2022). Лінгвокультурні особливості англійських та українських фразем із компонентом-зоонімом [Poliuzhyn, I., & Poliuzhyn, M. (2022). Linguocultural features of English and Ukrainian phraseological units with a zoonym component]. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Philology]*, *2*(48), 171–180. https://doi.org/10.24144/2663-6840/2022.2(48).171-180
4. Baghdasarián, H. (2017). Algunas consideraciones en torno a los procedimientos de traducción de refranes y proverbios. *Alea: Estudos Neolatinos*, *19*(3), 494–509. https://doi.org/10.1590/1517-106X/2017193494509
5. Millar, S. R. (2020). Openness, closure, and transformation in proverb translation. *The Bible Translator*, *71*(1), 79–100. https://doi.org/10.1177/2051677019889651
6. Sevilla Muñoz, J. (2004). O concepto "correspondencia" na tradución paremiolóxica. *Cadernos de Fraseoloxía Galega, 6*, 221–229. https://www.cirp.gal/pub/docs/cfg/cfg06_13.pdf
7. Sevilla Muñoz, J., & Cases, E. (2023). Contributions to the translation of paremias. *Translation Studies: Theory and Practice*, *3*(1), 85–93. https://doi.org/10.46991/TSTP/2023.3.1.085
8. Sevilla Muñoz, J. & Sevilla Muñoz, M. (2000). Técnicas de la "traducción paremiológica" (francés-español). *Proverbium, 17*, 369–386. https://surl.li/tmrmdl
9. Sevilla Muñoz, J., & Sevilla Muñoz, M. (2004). La técnica actancial en la traducción de refranes y frases proverbiales. *El Trujamán, Centro Virtual Cervantes*. https://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/noviembre_04/08112004.htm
10. Sevilla Muñoz, J., & Sevilla Muñoz, M. (2004). La técnica temática en la traducción de refranes y frases proverbiales. *El Trujamán, Centro Virtual Cervantes*. https://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/noviembre_04/24112004.htm
11. Sevilla Muñoz, J., & Sevilla Muñoz, M. (2005). La técnica sinonímica en la traducción de refranes y frases proverbiales. *El Trujamán, Centro Virtual Cervantes*. https://cvc.cervantes.es/trujaman/anteriores/marzo_05/03032005.htm
12. Sydoruk, H., & Babenko, O. (2020). Specifics of translating English idioms with animal components into Ukrainian. *International Journal of Philology*, *11*(2), 65–72. https://doi.org/10.31548/philolog2020.02.065
13. Пазяк, М. М. (упоряд.). (1989). *Прислів'я та приказки: Природа. Господарська діяльність людини [Paziak, M. M. (Ed.). (1989). Proverbs and sayings: Nature. Human economic activity]*. Наукова думка.
14. Білодід, І. К. (ред.). (1970–1980). *Словник української мови [Bilodid, I. K. (Ed.). (1970–1980). Dictionary of the Ukrainian Language]* (Т. 1–11). Наукова думка.
15. Accademia della Crusca. (n.d.). *Proverbi italiani* [Електронна база даних].
16. Istituto dell'Enciclopedia Italiana. (n.d.). *Vocabolario Treccani online*.
17. Sevilla Muñoz, J., & Zurdo Ruiz-Ayúcar, M. I. T. (Dirs.). (2009). *Refranero multilingüe*. Instituto Cervantes, Centro Virtual Cervantes

© ***Сікаленко А. М. [Sikalenko A. M.]***, *anna.sikalenko@knlu.edu.ua*, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*